

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ГРУПА ДІЄСЛІВ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ
ПОЧУТТІВ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ)

Студентки групи Пяп02-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Японська мова та література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.069 Східні мови
та літератури (переклад включно),

перша – японська

Красиловець Софії

Науковий керівник:

докт. філол. наук, проф.

Нечитайло Ірина Миколаївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕМОЦІЙНА ЛЕКСИКА ЯК ОБ’ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	7
1.1. Визначення лексики почуттів у сучасній лінгвістичній літературі.....	7
1.2. Методична база вивчення слів з семантичним компонентом оцінки.....	10
Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ГРУП ДІЄСЛІВ З ЕМОТИВНОЮ ФУНКЦІЄЮ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ	16
2.1. Основні семантичні групи дієслів зі значенням почуттів у японській поезії.....	16
2.2 Відмінності значень емотивних дієслів у віршах різної тематики.....	18
2.3. Особливості вживання дієслів, що позначають емоції, як маркери поетичної манери японських поетів.....	24
Висновки до розділу 2	28
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	29
要約	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

З самого початку свого існування, мовознавство як наука розвивалась у найрізноманітніших напрямках, створюючи нові наукові напрямки задля більш детального та поглибленого дослідження окремих аспектів мови та мовних явищ.

Чим більш розвиненою та комплексною ставала наука, тим частіше її дослідники почали розглядати більш «складні» елементи мовної структури та задавати більш «високі» питання, такі як: «яку роль грає саме **це** слово у вираженні емоційного стану автора?», «що саме мав на увазі автор, використавши цей фразеологізм?», «яке емоційне тлумачення має цей вираз у поезії?» тощо. Для відповіді на подібні питання з часом на допомогу прийшли різноманітні науки, як, наприклад, соціолінгвістика та психолінгвістика. Подібні науки, завдяки актуальним методам дослідження, змогли розкривати справжні значення слів та виразів у художній літературі, показувати приховані повідомлення у текстах, описувати емоційний стан автора то його персонажів, тлумачити соціальні, культурологічні та емоційні особливості різних культур та народів.

Культура кожної країни унікальна, самобутня та неповторна. Вона складається з багатьох унікальних та актуальних лише для неї компонентів, включаючи мовні аспекти. Не дивлячись на це, для всіх мов світу є спільними доволі велика кількість певних мовних явищ, таких як дієслова. Дієслова є одними з найскладніших за конструкцією частин мови та одними з найвпливовіших елементів, що допомагають не лише надавати значень реченню, а й видозмінювати його, надаючи йому зовсім нових та різноманітних відтінків, як динамічних так і емоційних. Одним з різновидів дієслівних елементів, що відповідає за вираження емоцій є лексико-семантичні група дієслів зі значенням почуттів, що зустрічається у кожній мові та має особливо виражену присутність у художній літературі різних культур та народів.

Ця робота присвячена детальному аналізу групи дієслів зі значенням почуттів у лексико-семантичному аспекті. Зосередившись на матеріалі сучасної японської поезії, ми зможемо детально вивчити мовознавчий феномен, якому присвячена ця робота.

Актуальність теми полягає в необхідності повного розуміння визначення лексики почуттів у сучасній лінгвістичній літературі, знання основних семантичних групи дієслів зі значенням почуттів та розумінні особливості вживання дієслів, що позначають емоції, саме у японській мові та сучасній поезії.

Об'єктом дослідження є лексико-семантична група дієслів зі значенням почуттів в японській сучасній літературній мові.

Предметом дослідження є значеннєві та структурні особливості лексико-семантичної групи дієслів зі значенням почуттів, на прикладі сучасної японської поезії.

Мета дослідження полягає у детальному розгляді лексико-семантичної групи дієслів зі значенням почуттів у сучасній японській літературній мові, особливостей їх вживання та контексту прояву їх емотивних функцій, завдяки порівнянню з українською та західноєвропейською літературними мовами сучасності.

Досягнення вказаної мети зумовлює виконання наступних **завдань**:

1. Розглянути визначення лексики почуттів у сучасній лінгвістичній літературі;
2. Дослідити методичну базу вивчення слів з семантичним компонентом оцінки;
3. Розглянути основні семантичні групи дієслів зі значенням почуттів у японській поезії;
4. Визначити відмінності значень емотивних дієслів у віршах різної тематики;
5. Проаналізувати особливості вживання дієслів, що позначають емоції, як маркери поетичної манери японських поетів.

Методи дослідження:

1. Метод класифікації, що використовується задля виділення окремих спільних понять та мовних одиниць.
2. Описовий метод, що використовується для опису мовних особливостей груп дієслів з емотивною функцією в японській літературній мові.

3. Метод порівняння, що використовується для співставлення властивостей лексико-семантичних груп дієслів зі значенням почуттів у японській, українській та західноєвропейських сучасних поезіях.

4. Метод узагальнення, що використовується задля простішого сприйняття проаналізованого матеріалу.

Цікавість даної роботи полягає в тому, що сучасна японська література розвивається щодня, переймаючи певні мовні особливості та аспекти від попередніх поколінь, а також засновуючи зовсім нові, більш актуальні мовні явища та літературні елементи. Саме тому, нам цікаво розглянути особливості лексико-семантичних груп слів зі значенням почуттів у сучасній японській поезії, з точки зору самобутності та власної структури, а також, з точки зору порівняння, не лише з попередніми поколіннями японської літератури, задля співставлення літературних явищ та лексики в просторі однієї ж той самої мови, а й з іншомовними сучасними літературними просторами, на прикладі української та західноєвропейської сучасних літературних мов.

Робота має таку структуру:

1. Вступ, де описані актуальність роботи, об'єкт та предмет дослідження, його мета та методи, цікавість роботи, її структура, наукова новизна та практичне значення;

2. Основна частина, яка складається з двох розділів: першого та другого, кожен з яких поділяється на два і три підрозділи, відповідно; у кожному із них були виконані поставлені завдання;

3. Висновки: два висновки до двох розділів та один загальний висновок до даної роботи;

4. Анотація іноземною мовою;

5. Список використаних джерел, що були задіяні під час виконання роботи.

Наукова новизна нашої роботи полягає у тому, що обрана тема та поставлені задачі, є новими у сфері сучасної японської поезії, особливо у контексті україномовного простору. Останні роки, в Україні нарешті популяризується

вивчення японської мови та дослідження її на більш детальних рівнях, таких як лексика, семантика, літературна мова та мовознавство загалом.

Практичне значення одержаних результатів проявляється детальному дослідженні матеріалу сучасної японської літератури та розгляду його з точки зору історичного розвитку японської поезії, допомагаючи розвитку японського мовознавства не лише в контексті самої Японії, а й в україномовному просторі, що спонукає до розвитку українських мовознавців та закладає знання для наступних поколінь.

РОЗДІЛ 1

ЕМОЦІЙНА ЛЕКСИКА ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1. Визначення лексики почуттів у сучасній лінгвістичній літературі

Одне з найважливіших місць у людському житті посідає соціалізація, а саме комунікація. Для її здійснення люди використовують складну мовну систему, багату на різноманітні лінгвістичну одиниці та засоби. Не дивлячись на те, що половина вимовлених людиною слів має інформативну функцію, тобто слугує «постачальником» та «передавачем» інформації до інших людей, інша частина мовного запасу людини припадає на вираження емоцій.

Для початку, важливо розібратись у поняттях «емоції», «почуття», щоб зрозуміти повною мірою їхню роль у комунікативних сценаріях, як вербальних, так і літературних. Емоції та почуття – це не одне й те саме, хоча люди використовують ці слова як взаємозамінні. Емоції є природними для всіх людей, незалежно від культури. Нейробіолог Антоніо Дамасіо висунув теорію, що «вони беруть свій початок у мигдалеподібній лімбічній системі – одному з відділів кори головного мозку, який визначає реакції людини на подразники. Ця мозкова активність впливає на нашу людську поведінку, емоційні реакції і навіть може викликати фізичні відчуття (також відомі як соматична реакція)» (Lenzen, 2005, p. 34).

Емоції – це дані в реальному часі, викликані відчуттями в тілі. Почуття можуть бути більш упередженими, зміненими розумовими помилками. Незважаючи на те, що ці слова використовуються як взаємозамінні, емоції та почуття насправді є двома різними, але пов'язаними між собою явищами. Емоції виникають як відчуття в тілі. Почуття залежать від наших емоцій, але породжуються нашими розумовими думками.

Емоції – це вихідні дані, реакція на теперішню реальність, тоді як почуття можуть бути розбавлені історіями, які ми створили в нашій голові на основі подій минулого або страхів перед майбутнім – не обов'язково правдивою ситуацією. Прислухаючись до своїх тілесних емоцій, що ґрунтуються на чуттєвому сприйнятті, ми можемо встановити зв'язок з реальністю нашого теперішнього досвіду, а не з

історіями, створеними на основі потенційно невірних переконань. Виходячи з нашої правди, ми можемо приймати рішення, які є правильними для нас. Наприклад, якщо ми зустрічаємо небезпечну тварину в дикій природі, тільки одна емоція має сенс: **страх**. Це первинна людська емоція. Страх прискорює серцебиття, повідомляє нам, що ситуація небезпечна, і вимагає, щоб ми щось з нею зробили.

Р. Аллін (2022) заявила, що емоції – це чесна та нефільтрована реакція нашого тіла та розуму на те, що відбувається в даний момент. Водночас, емоції розглядаються як базові фізичні відчуття людського тіла, що походять з наших ментальних процесів (Cooks-Campbell, 2022). Почуття ж, розглядаються науковцями як складні психологічні стани, що слугують відповіддю на безліч емоцій, як позитивних, так і негативних (Allyn, 2022).

Щоб виразити емоції, такі як сум, радість, здивування, гнів, страх, огида, захват, вдячність, розчарування тощо, ми застосовуємо безліч мовних одиниць що передають почуття, дозволяють нам виражати себе як особистостей. Однією з найуживаніших груп емотивної лексики є дієслова.

Загалом, існує велика кількість класифікацій дієслів у мові за лексико-семантичними аспектами. Однією з найвідоміших стала лексико-семантична класифікація дієслів в англійській мові (Levin, 1993, p. 179), в якій з дієслів, за модулем винятків, які проходять певну кількість змін, будуються семантичні групи дієслів. З цієї класифікації організовується набір семантичних класів дієслів. Наприклад, ми маємо класи дієслів що означають «класти», дієслова, що означають «наливати», дієслова що означають «намотувати» тощо. Інші набори класів включають дієслова видалення, дієслова перенесення та відправлення, дієслова кидання, дієслова утримання, дієслова контакту шляхом удару, дієслова створення образу, дієслова створення та перетворення, дієслова з предикативними доповненнями, дієслова сприйняття тощо. А от за Р.Е. Лонгаком (1976), існує ще більша кількість груп дієслів зі значенням почуттів, з них найактуальнішою для нашої роботи є група «емоційних, психологічних дієслів та дієслів впливу», як наприклад: «John is **discouraged** about his work» (Джон збентежений своєю роботою) (p. 92).

Науковці з усього світу здавна цікавляться питаннями пов'язаними з визначенням та використанням лексики емотивної функції. У сучасній лінгвістичній літературі термін "лексика почуттів" використовується для опису словникового запасу, пов'язаного з вираженням емоцій та відчуттів у мові. Це включає слова, які використовуються для опису різноманітних емоційних станів, від радості та кохання до смутку та страху (Reilly, Seibert, 2003, p. 548). Також, емотивність людини розглядається як поєднання складника конотативного компонента у семантичній структурі слова мовної одиниці, який репрезентує емоційне ставлення носіїв мови до позначеного, і як текстову категорію, яка підпорядкована інформативності або ж модальності (Селіванова, 2006, с. 377).

Емоції – це процеси, вони починаються, посилюються і згасають (Gallagher, Schmicking, Zlatev, 2010, p. 415), і цей аспект природним чином концептуалізується за допомогою дієслів, які є "словами процесу". У дієсловах емоцій задіяні чотири різні "ролі": Причини (that **noise** irritates me: **той звук** дратує мене), суб'єкти (людина, яка переживає емоцію, як я у щойно наведеному прикладі, наприклад «я»), об'єкти (наприклад, I hate **that sound**: я ненавиджу **цей звук**) та (тілесні) ефекти (he **trembled** in fear: він **трусився** від страху).

Існує ціла низка досліджень, присвячених ментальним дієсловам (психологічним дієсловам) (Croft, 1993, p. 341), (Jackendoff, 2007, p. 81), центральним питанням яких є те, як ми можемо пояснити змінний розподіл семантичних ролей Причини, Експірієнсера та Наслідку між синтаксичними суб'єктом, об'єктом та предикатом. Західногерманські мови мають щонайменше 3 класи ментальних дієслів: (1) Каузативні дієслова: Цей шум дратує/лякає мене, де Причина є підметом, а Дієприкметник – безпосереднім об'єктом; можливий пасивний стан (Я наляканий цим шумом), (2) Неозначальні дієслова, які не допускають каузативного стану або пасивного стану. Об'єкт «Експірієнсера» виконує синтаксичну роль непрямого додатка. Німецька мова має давальний відмінок (Das gefällt mir, "те, що мені подобається"), тоді як у поєднанні з дієсловами, згаданими в пункті 1, вона має знахідний відмінок (Das beängstigt mich,

"те, що мене лякає"), а також (3) дієслова-суб'єкти експірієнсера: Мені подобається / ненавиджу / боюся цього звуку.

Також, лінгвісти тісно пов'язують поняття лексики почуття з поняттям експресивності, що в лінгвістичному просторі описує інформацію про емоційне відношення мовця, до тієї властивості, яку передає експресивна лексична одиниця. Експресивність – це психологічно та соціально вмотивовані семантичні та стилістичні властивості мовних одиниць, які забезпечують формування стилістичного значення, ефекту та контексту; джерелом яких є емоції, думка, інтелект, особливістю світогляду мовця тощо (Антонюк, 2009, с. 13).

1.2. Методична база вивчення слів з семантичним компонентом оцінки

Слова з семантичним компонентом оцінки та загалом, категорія оцінки, до сьогодення залишається активним елементом наукових досліджень як і у мовознавстві, так і у філософських науках. Така актуальність питання зумовлена багатьма факторами, такими як: бажання зрозуміти природу цінностей, питання виникнення оцінки, місце цінностей в побудові ціннісного світу .

У роботах деяких лінгвознавців, таких як О. Єсперсен (2006), Т. А. Космеда (2000) та Т. І. Приходько (2001), зазначається важливість засобів вираження категорії оцінки в мові, а також виникають асоційовані питання про їхні походження, роль та суть. Взагалі, термінологію пов'язану з мовними категоріями, вперше введено в науковому контексті О. Єсперсеном (2006, с.157). Науковець вбачає, що насамперед існують синтаксичні категорії, які залежать від структури кожної мови, але окрім них чи поруч з ними існують позамовні категорії, які не залежать від випадкових особливостей конкретних мов. Ці категорії є універсальними, оскільки застосовуються до всіх мов, але часто вони неоднозначно виражені в цих мовах. У своїй роботі «Філософія граматики» (1924), зокрема в перевиданні 2006 року, Єсперсен називає це явище «категоріями понять».

Насамперед оцінка, що виражається за допомогою різноманітних мовних засобів, як і морфологічних, так і синтаксичних, так і лексичних, вважається мовною

категорією, що спирається у своїй семантиці на аксіологічну константу (Бессонова, 1995, с. 22). Оцінні слова, словосполучення та речення є комунікативно-значимими системними угрупованнями, що мають прагматичний потенціал, як і у повсякденному спілкуванні, так і у літературній сфері художнього типу. Т. А. Космеда (2000, с. 298), спираючись на семантичний аспект, розглядає оцінку як категорію, яка об'єднує всі доступні засоби сучасної мови для упорядкування та вираження різноманітних оцінних значень, що виникають з взаємодії між мовцем та реальністю.

Для вивчення слів з семантичним компонентом оцінки є вкрай важливим ознайомитись із сучасними методами лінгвістичного аналізу та дослідження, їх інструментарієм у вигляді різноманіття підходів та алгоритму проведення даних досліджень. Такий інструментарій має охоплювати певне коло питань, що асоціюються з методами семантичного аналізу, когнітивного підходу до вивчення мови та пов'язані з базовими методами структурної лінгвістики (Дашенко, 2002, с. 45). У нашому ж випадку, даними методами та інструментарієм виступатиме методична база та найчастіше застосовані її аспекти, що варто використовувати при детальному вивченні слів з семантичним компонентом оцінки.

Окремі наукові методи дослідження відрізняються в залежності від науки до якої вони застосовуються та відображають унікальну специфіку кожної конкретної галузі, враховуючи її зміст, структуру та характер взаємозв'язків між компонентами. У лінгвістичних дослідженнях під конкретно-науковими методами розуміються методи аналізу мови, які включають різні прийоми для розкриття закономірностей функціонування мови та мовлення, а також для теоретичного осмислення спостережень, зроблених у процесі дослідження.

Лінгвістичний метод служить інструментом для отримання знань про мову та її розуміння. Методи дослідження використовуються лінгвістами для збирання фактичного матеріалу під час наукових досліджень та допомагають вирішити поставлені наукові завдання (Кочерган, 2004, с. 210).

За А.П. Мартинюком (2007, с. 6), існує певна кількість різновидів лінгвістичних підходів при вивченні будь-яких мовних аспектів, а саме

структурний, системний, семіотичний, когнітивний та комунікативно-функціональний підходи або ж аспекти. Підхід лінгвістичного дослідження визначає позицію або кут зору, з якого розглядається певний мовний або мовленнєвий об'єкт.

Структурний підхід – це підхід що включає синхронне дослідження з двома вимірами, що відображають структурні відносини: горизонтальний (синтагматичний) та вертикальний (парадигматичний).

Системний підхід передбачає розгляд мови як складного об'єкту, що складається з різних елементів, які взаємодіють між собою. При використанні системного підходу досліджується спосіб, яким ці елементи об'єднуються в єдину структуру, а також функції системи, які визначаються її складовими частинами, її походженням, межами та взаємозв'язками з іншими системами.

Семіотичний підхід полягає у вивченні знакових характеристик мовних одиниць з урахуванням таких аспектів, як семантичний (значення), прагматичний (особливості використання) та синтактичний (відношення між одиницями в межах мовної системи).

Когнітивний підхід має за мету розкрити вплив мови на сприйняття та розуміння людиною немовного оточення, а також систематизацію та структурування концепцій про оточуючий світ.

Комунікативно-функціональний підхід включає аналіз функціональних характеристик та виконання певних функцій мовних одиниць у різних комунікативних ситуаціях.

Розглядаючи базові методи вивчення мови, можна натрапити на різноманітні підрозділи методичної бази вивчення мови, такий як методика семантичного аналізу, що вкрай влучно використовується для аналізу та дослідження саме лексики з семантичним компонентом оцінки. Опираючись на ідеї легендарних лінгвістів Фердинанда де Сосюра (1916), Ріхарда Моріц Мейера (1913) та Йоста Трієра (1973), можна скомпонувати всі семантичні типи аналізу, на наступні:

Порівняльно-історичний метод. Даний метод – це набір прийомів і процедур для історико-генетичного розгляду мовних явищ, а також окремих мов з метою

виявлення закономірностей їх розвитку. Цей метод виявляє собою наукові прийоми реконструкції мовних фактів минулого, які не зафіксовані писемно, шляхом систематичного порівняння відповідних пізніших фактів двох чи більше споріднених мов. Розібравшись з терміном, можна зрозуміти, що порівняльно-історичний метод включає два основні етапи: співставлення мовних явищ і їх розгляд у контексті історичного розвитку. Такий метод буде слушним для визначення різниці між мовними явищами, що різняться часовими або ж навіть культурними аспектами.

Метод семантичного поля. Лінгвісти використовують термін "семантичне поле", щоб описати групу мовних одиниць, які мають спільну семантичну ознаку. Ця ознака може бути розглянута як концептуальна категорія, яка пов'язана з дійсністю або досвідом людини. Інтерпретація цієї інтегральної семантичної ознаки не суперечить тому, що семантичне поле сприймається мовцями як самостійна група, пов'язана з певною сферою людського досвіду, і, отже, має психологічну реальність.

За Трієром (1973, р. 145), поле – це колекція переважно лексичних одиниць, які об'єднані спільним змістом і відображають схожість у поняттях, об'єктах або функціональному призначенні явищ, які вони позначають. Кожне слово обов'язково входить в певне лексико-семантичне поле, а слова з багатьма значеннями - у різні семантичні поля. Основна ідея підходів до опису лексичної семантики мови полягає в системному розгляді значень слів, де словниковий запас розглядається як ієрархічна система з певними ознаками. Весь словник поділяється на групи слів, відомі як семантичні поля, які, в свою чергу, розділяються на менші лексико-семантичні групи, сімейства, гнізда слів, і, нарешті, окремі слова.

Метод контекстуального аналізу. Цей комплекс процедур, спрямований на визначення статусу тексту у порівнянні з іншими текстами, його важливості у соціокультурному контексті, та на розкриття авторських мотивів, загального змісту тексту у історичних та культурологічних аспектах тощо, іноді відносять до різновидів описового методу дослідження мовних одиниць. Цей метод допоможе краще зрозуміти значення та роль певних мовних одиниць, таких як слова зі

значенням почуттів у нашому випадку, завдяки контексту історико-культурного характеру.

Л. І. Мацько (2003, с. 56), також зазначає про важливість **статистичного методу** при дослідженні саме літературної мови. Кожен текст має свій унікальний стиль та належить до певного типу текстів, що призводить до наявності спільних і відмінних ознак. Використання статистичного методу дозволяє виявити загальні та відмінні риси. Наприклад, аналізуючи кількість певних мовних одиниць, таких як епітети, у творах різних письменників і порівнюючи їх, а також враховуючи зовнішні фактори, можна отримати надійні критерії для визначення індивідуального мовного стилю автора. Статистичний метод є актуальним при дослідженні індивідуальних літературних стилів авторів, в основному художньої літератури та дослідженні функціональних літературних стилів, з точки зору семантики.

Метод інформаційно-сислового аналізу. Такий метод дозволяє розглядати смислове втілення тексту та вивчати процес формування смислу на основі інформації, яка представлена у художньому творі. Тут "інформація" визначається як знання про світ, що відображені у тексті згідно з естетичними ідеалами автора. Результат відображення цієї інформації у свідомості читача – смисл тексту, який охоплює структуру смислових фрагментів тексту, що лінгвістично оформлені і відображають дійсність, тобто смислову організацію тексту (Єрмоленко, 2007, с. 41).

Усі ці методи дослідження лексики з семантичним компонентом оцінки є не лише важливими для більш точного розуміння цих лексичних одиниць, а й для кращого розуміння їхньої ролі у реченні та правильного їх використання.

Висновки до розділу 1

У результаті виконання роботи у цьому розділі, ми отримали такі результати:

- терміни «емоції» та «почуття» відрізняються, хоч їх часто плутають; в той час як перший позначає чесну та нефільтровану реакцію нашого тіла та розуму, на те що відбувається в даний момент, другий же, позначає відчуття розбавлені історіями, які ми створили в нашій голові на основі подій

минулого або страхів перед майбутнім – не обов'язково правдивою ситуацією ;

- визначення «емотивної лексики» – мовні одиниці, що застосовуються для вираження та підкреслення емоцій, як негативних, так і позитивних;
- методична база вивчення слів з семантичним компонентом оцінки складається з структурного (метод що включає синхронне дослідження з двома вимірами), системного (що передбачає розгляд мови як складного об'єкта), семіотичного (що полягає у вивченні знакових характеристик мовних аспектів), когнітивного (що має за мету розкрити вплив мови на сприйняття та розуміння людиною немовного оточення) та комунікативно-функціонального (що включає аналіз функціональних характеристик у різних комунікативних ситуаціях) підходів, а також порівняльно-історичного методу, методу семантичного поля, методу контекстуального аналізу, статистичного методу та методу інформаційно-сислового аналізу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ГРУП ДІЄСЛІВ З ЕМОТИВНОЮ ФУНКЦІЄЮ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

2.1. Основні семантичні групи дієслів зі значенням почуттів у японській поезії

Японська мова є філігранною системою, яка відображає багатовікову культурну спадщину та унікальну специфіку японського суспільства. До її особливостей можна віднести використання двох писемних систем (хірагана та катакана) для фонетичного запису, та канджі – ієрогліфи, що були запозичені з китайської мови; приділяється багато уваги ввічливості у мовному аспекті, прикладами можуть слугувати вирази どうぞ (douzo, що можна перекласти як "прошу") – це слово вживається для вираження ввічливості та гостинності під час пропонування чогось іншому, а також вираз 失礼します (shitsurei shimasu, що можна було б перекласти як "вибачте" або ж "якщо ви не проти") – це вираз, який вживається перед тим, як увійти в чийсь простір чи вийти з нього, або перебивати розмову, вказує на повагу до інших та просить дозволу ; приділяється особлива увага і мовній експресивності, щоб забезпечити більш точний та яскравий прояв різноманітних емоцій через лексику, як і в розмові, так і в літературі, зокрема художній.

Останній ж аспект особливості японської мови, тісно пов'язаний з нашою темою. Дієслова в японській мові можуть бути дуже експресивними та емоційно забарвленими. Вони дозволяють виразно виражати почуття, настрої та ставлення. Експресивність та емотивність є ключовими компонентами дієслів що з семантичної точки зору позначають почуття. Такі дієслова використовуються для вираження різноманітних емоцій та почуттів людиною при розмові, або ж автором художнього

твору при його написанні. У японській поезії дієслова що позначають почуття використовуються для створення образів, настроїв та емоцій. Вони часто мають символічне значення та допомагають передати внутрішній світ автора.

Основні семантичні групи дієслів зі значенням почуттів у японській мові можна класифікувати таким чином:

Щастя та радість. Цю семантичну групу представляють такі слова як :

- 幸せを感じる (shiwase o kanjiru) – відчувати щастя
- 喜ぶ (yorokobu) – радіти
- 歓喜する (kanki suru) – відчувати радість
- 笑顔になる (egao ni naru) – виражати радість, почати посміхатися

Любов та турбота. Прикладами цієї групи будуть наступні дієслова:

- 愛する (aisuru) – любити
- 悩む (nayamu) – турбуватися
- 大切にする (taisetsu ni suru) – дбати, доглядати
- 世話する (sewa suru) – піклуватися

Сум та смуток. Як приклад можна використати такі дієслова:

- 悲しむ (kanashimu) – сумувати
- 落胆する (rakutan suru) – втрачати надію, впадати у відчай
- 悲観する (hikan suru) – бути пригніченим

Гнів та злість. Для прикладу можна виділити наступні емотивні дієслова:

- 怒る (okoru) – злитися
- 腹が立つ (hara ga tatsu) – гніватися, бути обуреним
- 憤慨する (funkai suru) – обурюватися, бути збентеженим

- イライラする (iraira suru) – дратуватися

Страх та тривога. Цю семантичну групу дієслів зі значенням почуттів представляють наступні слова:

- 恐れる (osoreru) – боятися
- 怖がる (kowagaru) – боятися, лякатись
- 心配する (shinpai suru) – хвилюватися
- 不安になる (fuan ni naru) – хвилюватися, відчувати тривогу
- おびえる (obieru) – боятися, лякатися

Вище були представлені лише деякі приклади емотивної лексики з кожної семантичної групи. Існують також і більш складні як і для тлумачення, так і для класифікації дієслова з відтінком емотивності, які є більш унікальним явищем та найяскравіше представлені саме у художній літературі, наприклад як емотивне дієслово «感じる» (kanjiru), що означає відчувати, бути зворушеним (чимось/кимось), бути під враженням (від чогось/когось), через його неоднозначність та велику кількість не пов'язаних між собою тлумачень, або ж як дієслово «楽しむ» (tanoshimu), що фактично означає розважатись, чекати чогось з нетерпінням, в художніх літературних творах нерідко має значення «насолоджуватись», у відношенні до будь-якого аспекту природи – рослин, пір року, погоди тощо.

Як ми бачимо, японська мова наповнена різноманітними дієсловами зі значенням почуттів, що уособлюють абсолютно різні емоції та почуття, як негативні так і позитивні. Цікавість полягає у тому, що це лише базові, та найбільш вживані дієслова що позначають почуття, в японському сучасному літературному просторі нерідко зустрічаються більш «складні» за структуру лексичні одиниці, що кидають виклик мовознавцеві при їх перекладі, та які використовуються авторами для поглиблення емоційного сприйняття читачем їхніх творів.

2.2 Відмінності значень емотивних дієслів у віршах різної тематики

Задля кращого сприйняття поданої вище інформації, варто розглянути ці семантичні групи в прямому їхньому вжитку – у поезії. Хайку – це 17-складові вірші, зазвичай написані в один рядок японською мовою. Англійською та українською мовами їх часто перекладають трирядковим віршем, де кількість складів відповідає оригінальній японській схемі 5-7-5 складів. Деякі перекладачі, однак, вважають за краще перекладати хайку в один рядок, тоді як інші використовують два рядки. Хайку традиційно поєднує мовні та образні елементи, запозичені як з класичної, так і з народної мови, часто граючи на контрасті між ними. Класична поетична традиція в Японії створила канон слів та образів, які вважалися доречними для подібних поетичних жанрів.

Загальновідомим фактом є те, що більшість хайку наповнені природними мотивами, описом природних явищ, флори та фауни, а також майже завжди просочені емоційними виразами що демонструють любов до природи та навколишнього середовища загалом. Не дивлячись на домінуючу присутність елементів пов'язаних з природою у цих творах, їхня тематика є доволі різноманітною. На мою думку, основними у хайку виступають наступні теми : природа, зміна пір року, повсякденне життя, людські емоції та почуття, стосунки між людьми, духовність та філософія. Для більш поглибленого дослідження, проаналізуємо декілька творів різної тематики. Першим прикладом послугує твір написаний у форматі хайку.

Автором цього твору є Хісаджьо Сугіта (Washington P. 2003, “Japanese Haiku Poems” p. 284):

« 蝶追うて春山深く迷ひけり »

(chō oute / haruyama fukaku / mayohi keri)

Переклад :

«Ганяючись за метеликами,

в глибині весняних гір

заблукаю».

Вперше прочитавши цей твір та дізнавшись його переклад, можна подумати, що це доволі простий як і для сприйняття, так і для перекладу хайку, що тут немає нічого особливого. Насправді ж, з мовознавчої точки зору, цей хайку має доволі цікаву структуру: «蝶» (chō) – іменник, що означає метелик, тут це слово також виступає як «きこ» (kigo) (сезонний ідентифікатор, в цьому випадку саме весни); «追うて» (oute) – дієслово, що означає гнатися або переслідувати, тут у сполучниковій формі; «春山» (haruyama) – іменник, весняні пагорби або ж гори; «深く» (fukaku) – прислівник, означає «глибоко»; і ось нарешті ми дійшли до слова зі значенням почуттів – емотивного дієслова «迷ひ» (mayohi), яке має декілька значень, таких як блукати та загубитися, одне з яких я і використала при вище наданому перекладі.

Насправді існує ще два зовсім інших його значення – втрачати контроль над собою та піддаватися спокусі, що надають цьому виразу більш емоційного та більш переносного значення, аніж просто заблукати в горах. Ці варіанти перекладу («втрачати контроль над собою, втрачати самовладання» та «піддаватися спокусі») відносять це слово до семантичної групи емотивної лексики яку можна було б відокремити від будь-яких інше вищезгаданих груп, та назвати її «дієслова внутрішнього стану». Враховуючи саме такі тлумачення цього дієслова, переклад можна здійснити також таким чином:

« Ганяючись за метеликами,
глибини весняних гір
спокусі піддамся »

або ж

« Ганяючись за метеликами,
глибинами весняних гір,
втрачаю самовладання ».

Як результат, ми отримали загально три повністю різних тлумачення цього твору. Перший переклад (наведений на попередній сторінці) – має доволі просте фактичне значення слова «迷ひ» (mayohi), що тут позначає «загубитись» в прямому його значенні, чи то в лісі, чи то в горах, як це вказано у творі. Враховуючи цей переклад, даний хайку має тематику «повсякденне життя» та «природа».

Другий переклад цього ж хайку стає більш емоційно наповненим та експресивним, завдяки перекладу дієслова як «піддатися спокусі», надаючи цьому неримованому віршу значення, що прирівнюється до висловлення автором бажання стати вільним і зробити щось, чого завжди хотів, але не дозволяв собі, що повністю міняє сприйняття цього твору, порівняно з попереднім тлумаченням. Завдяки цьому перекладу, твір набуває тематики «любов до природи» та «духовність».

Третій же переклад має дещо схоже значення до другого, але має і свої особливості: перекладаючи емотивне дієслово «迷ひ» як «втрачати самовладання», ми дозволяємо цьому твору пройти певну літературну трансформацію, дозволивши читачеві розглянути сенс цієї поезії з трохи іншою точки зору; автор описує «звільнення» від можливо ментальних кайданів, отримання певної свободи чи то позитивної, чи то негативної; саме це тлумачення я вважаю найкомплекснішим, адже воно надає певний відкритий фінал цьому твору, створюючи безмежний простір для роздумів для читача. На мою думку, це і робить цей переклад виразу сповненим емоційного забарвлення та достатньо експресивним, щоб віднести його до категорії дієслів що позначають почуття з семантичної точки зору. Можна припустити, що цей переклад надає хайку тематики «людські емоції та почуття» та «духовність та філософія».

Можна зробити певний висновок: завдяки багатосторонності емотивного дієслова використаного автором у цьому вірші, була створена не лише можливість до власного трактування перекладачем смислу твору, щоб пізніше передати його читачеві, а й відбулось перетворення цього слова на рушійну силу, що здатна повністю змінити значення хайку та виступає ключовим словом.

Прикладом до порівняння слугує наступний хайку (Washington P. 2003, "Japanese Haiku Poems" p. 112) :

« 石女のひなかしづくぞ哀れなる»

(umazume no / hina kashizuku zo / aware naru)

Переклад :

«Безплідна жінка

доглядає маленьких ляльок.

Як же шкода.»

Розглядаючи цей твір, а саме останній рядок, можна дати йому багато варіантів перекладу: вираз «哀れなる» складається зі слова «哀れ» (aware) що перекладається як «жаль», «співчуття», а також дієслова «なる» (naru) що означає «ставати», «бути». Особливістю тут виступає факт того, що в японській мові можлива конструкція «стати тим кому співчують», коли ж в українській літературній мові зазвичай цей вираз буде перефразовано, що і відбулося у перекладі наведеному вище. Мінусом цього трактування є те, що втрачається дієслівний вираз зі значенням почуттів «ставати тим кому співчують», трансформуючи ь на вирази на подоби «як же шкода» та «шкода її». Тобто «哀れなる» фактично перекладається як «ставати/бути тим, кому співчують» або ж «бути жалюгідним».

Щоб зберегти емотивний дієслівний вираз і в перекладі цього твору, можна розглянути його таким чином:

«Безплідна жінка

доглядає маленьких ляльок.

Жалю її».

Задля повного розуміння емоційного контексту цього твору, варто зазначити що автор з жалем дивиться на безплідну жінку (дослівно "кам'яну жінку"), яка розставляє на полицях фігурки до Дня фестивалю ляльок (що називається «雛祭り»

(hina matsuri)). Цей день, що відзначається 3 березня, є особливим святом для дівчаток по всій Японії, а от 5 травня – святкують День хлопчиків (тобто «端午の節句» (tango no sekku)). Останнім же часом обидва свята об'єдналися і відзначаються 5 травня, в одне національне свято, відоме як День захисту дітей «子供の日» (kodomo no hi).

Як ми бачимо, останній вираз грає ключову роль у сприйнятті читачем цього вірша, як і з точки зору прямого значення, так і з точки зору послуху що був вкладений в твір. Дієслівний вираз емотивного характеру «哀れなる», виражає співчуття, що дозволяє віднести його до семантичної категорії «сум та смуток», а також розглядає ідеї людяності та почуттів, що надає цьому хайку тематики «емоції та почуття», «філософія» та «повсякденне життя». Як і в цьому неримованому вірші, так і в попередньому – емотивне дієслово грає ключову роль у розумінні суті твору не тільки читачем, а й перекладачем ; а також, в обох творах, емотивне дієслово використовується як вихідний матеріал емоційного значення, надаючи основу для роздумів та власної інтерпретації його значення, що створює різноманіття емоційного забарвлення, у вигляді різних перекладів та значень одного й того самого тексту.

Третім для порівняння буде наступний хайку (Washington P. 2003, “Japanese Haiku Poems” p. 130):

(鳩意見していわく)

« 梟よ面癍なおせ春の雨 »

(Hato / ikenshite / iwaku)

(fukurō yo / tsurakuse naose / haru no ame)

Переклад :

(Порада голуба)

«Ну ж бо, друже сова,

зміни свій вираз обличчя,

на дворі весняний дощ»

Перше, на що звертаєш увагу при прочитанні даного вірша – те, що цей хайку має передмову, що доволі рідко зустрічається в цьому жанрі поезії. Завдяки цій деталі, автор допомагає читачеві не тільки отримати додатковий контекст ситуації що описана у творі, а й дозволяє краще зрозуміти динаміку персонажів представлених у творі та емоційний фон цієї поезії.

Другий аспект який варто розглянути – саме дієслово зі значенням почуттів, яким тут виступає вираз зі значенням почуттів «面癖なおせ» (tsurakuse naose), фактичним перекладом якого є «змінити свій вираз обличчя». «面癖» (tsurakuse) в цьому виразу виступає додатком до дієслова та означає «звичка, яка проявляється у виразі обличчя людини ; в той час як саме дієслово «なおせ» (naose) – означає «вилікувати», «виправити». Саме в цьому поєднанні дієслова та додатка до нього – вираз набуває значення «змінити свій вираз обличчя на більш позитивний». Недовго думаючи, можна зрозуміти що цей вираз означає «посміхнутися», «зробити щось зі своїм похмурым обличчям» або ж «розвеселитись» (у контексті того, що персонаж мав засмучений/похмурий вираз обличчя до цього).

Будучи пильним спостерігачем за тваринами і птахами, автор помітив, що голуби не зважають на дощ, а от сови в дощову погоду зазвичай залишаються в дуплах дерев і норах у скелях. Він з гумором вкладає в уста голуба добру пораду совам – і людям також – не турбуватися і не засмучуватися через умови і події, над якими вони не мають контролю та вчить насолоджуватись моментом, особливо якщо справа стосується милування природою.

Отже, базуючись на детальному його аналізі, можна зробити висновок, що цей дієслівний вираз зі значенням почуттів можна віднести до тематики «людські емоції та почуття» та через екзистенційний елемент в якому автор намагався донести до читачів, що варто цінувати навколишнє середовище та насолоджуватись моментом не дивлячись на обставини – цей хайку автоматично має теми «природа» та «філософія» відповідно. В даному випадку, на відміну від попередніх двох творів,

емотивне дієслово трактується лише в один семантичний спосіб, даючи перекладачу та читачеві чітке уявлення про сенс вірша та посил самого дієслова зі значенням почуттів.

2.3. Особливості вживання дієслів, що позначають емоції, як маркерів поетичної манери японських поетів

Поетична манера поета – це загальна сукупність особливостей певного автора, що стосуються його/її стилю написання творів, тематика та проблеми що розглядаються в його/її творах, використаних ним/нею художніх засобів та матеріалів тощо. Маркерами поетичної манери поета можуть виступати будь-які з вище наведених аспектів.

Основними жанрами японської поезії є такі:

Хайку (俳句) – класичний японський вірш, який складається з трьох рядків зі складною схемою ритму (5-7-5 мор, відповідно). Хайку часто відтворюють моменти з природи або виражають емоції за допомогою простих та образних зображень.

Танка (短歌): також відомий як "ута" (пісня), це традиційний японський вірш, який складається з п'яти рядків з 5-7-5-7-7 мор. Танка зазвичай використовується для вираження почуттів, особливо в контексті кохання та природи.

Ренга (連歌): це колективний вірш, який складається зі спільного написання декількох віршів. Кожен вірш відгукується на попередній, створюючи ланцюжок поетичних образів.

Сенрю (川柳): жанр японської середньовічної поезії гумористичного характеру, що виник в період Едо (напочатку XVIII століття).

Вживання дієслів, що позначають емоції, є важливим маркером поетичної манери японських поетів, особливо в хайку та танка.

Як приклад розглянемо хайку автора Мацуо Башьо (Washington P. 2003, “Japanese Haiku Poems” p. 39):

«麦くいし雁とおもえど別れかな»

(mugi kuishi / kari to omoedo / wakare kana),

що має переклад :

«Ячмінь вони їдять,

Дикі гуси, за якими я тужу:

Але коли вони відлітають... »

Вжиття дієслова "тужити" надає цьому хайку глибокого емоційного звучання. Воно відображає сильне прагнення або тугу автора до диких гусей, що створює враження великої емоційної співчутливості та захоплення. Дієслово "тужити" підкреслює мінливість і непостійність природних явищ, таких як відліт диких гусей, за якими автор так тужить.

У цьому хайку автор вміло використовує дієслово "おもえど" (omoedo), що в даному випадку перекладається як слово «тужити» та відноситься до семантичної категорії «сум та смуток», що вказує на сильне прагнення або тугу. Висновок: найяскравішими аспектами поетичної манери цього автора є емоційна навантаженість та відчуття природи, її мінливості. Маркером обох цих аспектів виступає емотивне дієслово «おもえど».

Другим розглянемо наступний хайку (Washington P. 2003, "Japanese Haiku Poems" p. 86):

«やぶ入りの夢や小豆の煮えるうち»

(yabuirī no / yume ya azuki no / nieru uchi)

Переклад :

«У слуги вихідний.

Чи мріє він про те,

як на печі вариться червона квасоля?»

Автором цього хайку є Йоса Бусон, загальноювідомий своєю чутливою та виразною поетичною манерою. Аналізуючи цей твір, можна виділити декілька фактів: Ябуїрі було святом що відзначалось що півроку, для учнів, слуг та інших

домашніх працівників. 16 січня і 16 липня цим людям дозволялося йти додому на цілий день або шукати розваг на міських вулицях, у парках, храмах і святилищах. У таких особливих випадках червоні боби (азуки) змішували з рисом, варили і їли вдома у якості святкового частування. Дрімаючи біля теплого вогнища, на якому мати поставила варитися червону квасоллю, про що мріяв молодий підмайстер? Читачеві залишається тільки здогадуватися.

Як ми бачимо, автор у другому рядку хайку використовує слово «*夢*» (*yume*, що означає "мріяти"), викликає змішані почуття та незвичайну емоційну напругу : з першого разу не одразу зрозуміло, чи має автор на увазі «мріяти» у глобальному сенсі, як наприклад «мріяти щось придбати»? У такому випадку, читач задумується про нелегку долю слуги, його обмеженість у життєвих виборах та благах; те про що ніколи не доводиться мріяти заможним людям, чого у них завжди вдосталь (наприклад смачної їжі та вільного часу), те для слуги є чимось особливим та приводом для свята. Таке розуміння викликає у читача почуття співчуття та суму.

Якщо ж автор мав на увазі «мріяти уві сні», тобто «бачити сон», читач наповнюється дещо іншими емоціями та почуттями: можливо це ностальгія, наприклад сум за дитинством, коли ми наші сні були доволі безтурботними і ми мріяли лише про нові іграшки або ж смачну їжу, можливо це почуття повного розуміння та співчуття, адже багато людей часто використовують сон та мрії як засіб втечі від реальності. Сама ідея сну та мрій може викликати різні почуття, такі як туга, спокій або ностальгія, що додає глибину та загадковість віршу.

Який же ми маємо висновок? Ми запевнились у тому, що для такого жанру японської поезії, як хайку, емотивна лексика загалом є невід'ємною складовою, роль якої – не лише передавати задум та смисл твору, а й посилювати емоційний фон інших мовних одиниць цього вірша, або ж виступати основними показниками емоцій та почуттів. Такі ролі емотивної лексики, зокрема дієслів зі значенням почуттів, існують для більш детального емоційного розкриття персонажів твору, його змісту та емоційного підтексту, змушуючи читача задуматись та проаналізувати філософські та духовні аспекти буття, які було закладено автором.

Завдяки вище наведеним факторам, включаючи емотивні дієслова, формується самотутня та особлива для кожного автора поетична манера, що відрізняє одного поета, від будь-яких інших.

Висновки до розділу 2

Після проведеної роботи у другому розділі ми отримали наступні результати:

- у японській мові та літературі важливу роль відіграють ввічлива та емотивна лексика, прикладом є вирази «どうぞ» що означає «прошу» та «失礼します» що означає «вибачте» або ж «якщо ви не проти?»;
- основні семантичні групи дієслів зі значенням почуттів у японській мові поділяються на групу «щастя та радість», прикладом якої є емотивне дієслово «歡喜する» що означає «відчувати радість», групу «любов та турбота», прикладом якої є емотивне дієслово «世話する» що означає «піклуватися», групу «сум та смуток», прикладом якої є емотивне дієслово «落胆する» що означає «впадати у відчай», групу «гнів та злість», прикладом якої є емотивне дієслово «イライラする» що означає «дратуватися», групу «страх та тривога», прикладом якої є емотивне дієслово «おびえる» що означає «боятися»;
- у віршах різної тематики відрізняються значення емотивних дієслів, як от у розглянутому нами першому хайку, дієслово зі значенням почуттів «迷ひ» що означає «втрачати самовладання» та «піддаватися спокусі» у цьому випадку, в інших – буде означати «загубитись», або ж як у

другому розгляненому нами хайку, емотивне дієслово «哀れなる» матиме одне значення – «ставати тим кому співчують», як і в будь-яких інших творах;

- термін «поетична манера» позначає загальну сукупність особливостей певного автора, що стосуються його стилю написання творів, тематики та проблем що розглядаються в них;
- особливості вживання дієслів, що позначають емоції, як маркери поетичної манери японських поетів проявляються у підкреслені уже існуючого емоційного контексту твору разом з тонким відчуттям природи та її мінливості, як от у розгляненому нами хайку автора Мацуо Башьо, де емотивне дієслово «おもえど» позначає «тугу» та у наданні читачеві відкритого фіналу разом з прихованим контекстом, як у розгляненому нами творі автора Йоса Бусона, де емотивне дієслово «ゝ夢» позначає як і «мріяти про щось», так і «бачити сни».

ВИСНОВКИ

У результаті наших досліджень, ми дізнались про поняття «емоції» та «почуття», тобто – «дані в реальному часі, викликані відчуттями в тілі» та «відчуття розбавлені історіями, які ми створили в нашій голові на основі подій минулого або страхів перед майбутнім – не обов'язково правдивою ситуацією» відповідно. Ми також отримали розуміння про те, що поняття «емоції» та «почуття» варіюються від одного мовознавця до іншого, як наприклад визначення поняття «емоції» як «чесна та нефільтрована реакція нашого тіла та розуму, на те що відбувається в даний момент». Водночас, емоції розглядаються як базові фізичні відчуття людського тіла, що походять з наших ментальних процесів, в той час як почуття розглядаються науковцями як складні психологічні стани, що слугують відповіддю на безліч емоцій, як позитивних так і негативних. Також, у результаті наших досліджень ми отримали визначення «емотивної лексики», дізнавшись що це мовні одиниці що застосовуються для вираження та підкреслення емоцій, як негативних, так і позитивних, та які поділяються на категорії, однією з яких є дієслова зі значенням почуттів.

Водночас, у результаті виконання нашої роботи, ми отримали детальний аналіз методичної бази вивчення слів з семантичним компонентом оцінки, що надав нам інформацію про роздуми різних науковців про неї: в той час як одні розподіляють її на структурний, системний, семіотичний, когнітивний та комунікативно-функціональний підходи, інші ж, розподілили методичну базу на порівняльно-історичний метод, метод семантичного поля, метод контекстуального аналізу, статистичний метод та метод інформаційно-сміслового аналізу.

У результаті виконаної нами роботи ми отримали чітке розуміння основних семантичних груп дієслів зі значенням почуттів у японській поезії, що маніфестується у вигляді отриманих нами груп «**щастя та радість**» – прикладами цієї групи є дієслова «**幸せを感じる**» що означає «відчувати щастя» та «**喜ぶ**» що означає «радіти»; «**любов та турбота**» – прикладами цієї групи є дієслова «**愛する**»

що означає «любити» та «悩む» що означає «турбуватись»; «сум та смуток» – прикладами цієї групи є дієслова «悲しむ» що означає «сумувати» та «悲観する» що означає «бути пригніченим»; «гнів та злість» – прикладами цієї групи є дієслова «怒る» що означає «злитися» та «腹が立つ» що означає «гніватися»; «страх та тривога» – прикладом цієї групи є дієслова «恐れる» що означає «боятися» та «心配する» що означає «хвилюватися».

Водночас, у результаті виконаної нами роботи, ми отримали такі результати: ми дізналися про відмінності значень емотивних дієслів у віршах різної тематики, що позначається використанням одним автором багатозначного дієслова зі значенням почуттів «迷ひ» що означає «загубитися», «втрачати самовладання» та «піддаватися спокусі», задля надання твору поглибленої емоційності, що змінює своє значення в залежності від перекладу обраного перекладачем, та використання іншим автором дієслова зі значенням почуттів «哀れなる», що означає «стати тим кому співчують», задля підкреслення уже існуючого емоційного контексту твору.

Також у результаті виконаної нами роботи ми отримали розуміння особливостей вживання дієслів, що позначають емоції, як маркерів поетичної манери японських поетів, що виражені у використанні одним автором емотивного дієслова «おもえど» що означає «тужити», яке входить до складу його унікальної поетичної манери, разом з емоційною навантаженням та тонким відчуттям природи, її мінливості, та використанням іншим автором емотивного дієслова «夢», що означає «мріяти», яке входить до складу його несамовитої поетичної манери, разом з наданням читачеві матеріалу для філософічних роздумів та прихованим контекстом.

要約

本論文は、感情の意味を持つ動詞群を語彙的・意味的に詳細に分析することを目的とする。現代日本の詩歌を素材とすることで、本論文の対象とする言語現象を詳細に研究することができる。

現代言語文献における感情の語彙の定義を十分に理解し、感情の意味を持つ動詞の主な意味グループを知り、日本語と現代詩における感情を表す動詞の使い方の特殊性を理解する必要性に、このテーマの関連性がある。研究の対象は、日本語の現代文語における感情の意味を持つ動詞の語彙的・意味的グループである。研究の主題は、現代日本の詩歌を例として、感情の意味を持つ動詞群の語彙的・意味的な特殊性である。本研究の目的は、現代日本語の文語における感情の意味を持つ動詞の語彙的・意味的なグループ、その使用の特殊性、およびその感情的機能の文脈を、現代のウクライナ語および西ヨーロッパの文語との比較を通して詳細に検討することである。

この研究の興味は、現代日本文学が日々発展し、前世代からある言語的特徴や側面を取り入れ、またまったく新しい、より適切な言語現象や文学的要素を確立しているという事実にある。そのため、私たちは、現代日本の詩における感情を意味する語彙と意味群の特殊性を、独創性と独自の構造の観点から、また、同じ言語の空間における文学現象と語彙を比較するために、旧世代の日本文学との比較だけでなく、他の現代文学空間、例えば、ウクライナや西欧の現代文学言語との比較の観点からも調べることに関心がある。

- Антонюк, С.М. (2009). Збереження емоційно-експресивного забарвлення слова при перекладі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* (збірка наукових праць) (4). Хмельницький : Хмельницький національний університет, с. 13-15.
- Бессонова, О.Л. (1995). *Оцінка як семантичний компонент лексичного значення слова (на матеріалі іменників-назв особи в англійській, французькій та українській мовах)*. Донецьк : Видавництво ДНУ, с. 22-25.
- Дащенко, Н. Л. (2002). *Лінгвістика тексту й основи лінгвоаналізу : методичні рекомендації*. Тернопіль : ТДПУ.
- Єрмоленко, С. Я. (2007). *Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст. : система понять і бібліографічні джерела*. Київ : Видавництво Грамота. с. 41-44.
- Космеда, Т.А. (2000). *Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки*. Львів : ЛНУ імені І. Франка, с. 298-305.
- Кочерган, М.П. (2004). *Вступ до мовознавства*. Київ : Видавничий центр «Академія», с. 210-214.
- Мартинюк, А. П. (2007). *Основи наукових досліджень у лінгвістиці : навч.-методичний посібник*. Харків : Харківський Національний університет імені В. Н. Каразіна. с. 6-9.
- Мацько, Л. І. (2003). *Методологія і методи стилістики : Стилістика української мови : підручник*. Київ : Вища школа, с. 56-78.
- Приходько, Т.І. (2001). *Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові*. Запоріжжя: Видавництво ЗДУ.
- Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія*. Полтава : Довкілля. с. 377-393.
- Allyn, R. (2022). *The important difference between emotions and feelings*
Retrieved from <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-pleasure-is-all-yours/202202/the-important-difference-between-emotions-and-feelings>

- Cooks-Campbell, A. (2022). *Feeling emotional? The difference between feelings and emotions*. Retrieved from <https://www.betterup.com/blog/feelings-vs-emotions>
- Foolen, A. (2012). The relevance of emotion for language and linguistics. *Moving ourselves, moving others*. John Benjamins Publishing Company. (pp. 347-368)
- Jespersen, O. (2006). *The Philosophy of Grammar: Collected English writings*. Routledge. pp. 157-160
- Lenzen, M. (2005). *Feeling Our Emotions*. SA Mind Vol. 16 No. 1. p. 14
Retrieved from <https://www.scientificamerican.com/article/feeling-our-emotions/>
- Levin, B. (1993). *English verb classes and alternations: a preliminary investigation*. Chicago : The University of Chicago Press. pp. 179-183
- Longacre, R. E. (1976). *An anatomy of speech notions*. Lisse : Peter de Ridder Press. p. 92
- Meyer, R. M. (1913). *Die Weltliteratur im zwanzigsten Jahrhundert: Vom deutschen Standpunkt aus betrachtet*. Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart. Auflage, bis zur Gegenwart fortgeführt von Paul Wiegler.
- Trier, J. (1973). *Aufsätze und Vorträge zur Wortfeldtheorie*. Reprint (2019). De Gruyter Mouton. pp. 145-163
- Washington, P. (2003). *Japanese Haiku poems*. Everyman's Library POETS. pp. 39-284
- Zlatev, J. (2010). *Phenomenology and Cognitive Linguistics* Schmicking, D., Gallagher, S. pp. 415-443
Retrieved from https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-90-481-2646-0_23

